

GGD
Amsterdam

Effecten van houtstook, houtrook overlast

Henke Groenwold, GGD Amsterdam
Milieu en Gezondheid

3 november 2015

Inhoud

- GGD
- Houtrook
- Gezondheidseffecten
- Voorbeelden klachten GGD
- Onderzoek GGD'en Noord NL
- Wat zouden oplossingen kunnen zijn?

GGD Amsterdam, team milieu en gezondheid

- Onderzoek, adviezen aan gemeenten, vragen en klachten van burgers, huisbezoeken/metingen, voorlichting
- Onderwerpen:
 - Lucht (verkeer, Schiphol, houtrook, etc)
 - Geluid
 - Binnenmilieu (ventilatie, koolmonoxide, schimmel)
 - Toxische stoffen (kwik, asbest, bodemverontreinigingen)
 - Elektromagnetische velden
 - Groen, Geur, Hitte, evenementen...

Hout stoken: leuk maar ongezond

- GGD is extra alert wanneer gevoelige mensen blootgesteld worden (kinderen of zwangeren, ouderen of zieken)
- **Hinder zelf** is ook schadelijk voor gezondheid
- Luchtwegklachten, slijmvliesklachten, hoofdpijn, beperking dagelijks leven, stress, slapeloosheid, burenruzies, verhuizingen

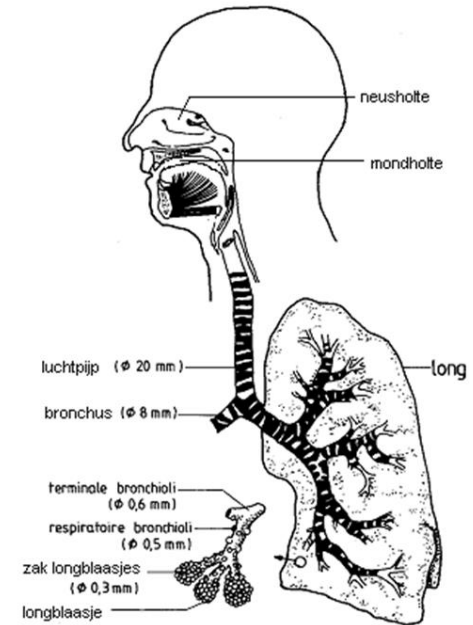
Wat zit er in houtrook?

- Houtrook is niet hetzelfde als fijn stof
- Het gaat niet alleen om **geurhinder**
- Bevat naast fijn stof ook koolmonoxide, formaldehyde, koolwaterstoffen, zwaveldioxide, allerlei gassen, PAK's, etc
- Fijn stof kan van allerlei bronnen komen... niet allemaal even schadelijk

Gezondheidseffecten fijn stof

- **Longziekten:** astma, ontstekingen, verminderde longfunctie, verminderde longgroei bij kinderen
- **Hart- en vaatziekten:** tast bloedvaten aan, hogere bloeddruk, bloedstolsels (beroerte)
- **Zenuwstel:** degeneratie en functie vermindering
- **Algemeen:** verminderde levensverwachting

Informatie uit onderzoeken

- Celstudies:
 - stoffen geven ontstekingsreacties, celschade, tast genen aan
 - Rook uit nieuwe kachels blijkt minder schadelijk
 - Betere verbranding, minder schadelijk (maar niet onschadelijk)
- Dierstudies:
 - Korte en langere blootstelling: ontstekingsreacties in de longen

Informatie uit onderzoeken (2)

- Studies met mensen: **korte** blootstelling vrijwilligers
 - Irritatie slijmvliezen
 - Milde ontsteking longen
 - Schade aan hart en bloedvaten
 - Geen effect op longfunctie
- Vergelijking met fijn stof van verkeer – fijn stof van houtrook:
 - Houtrook richt meer schade aan bij DNA

Kanttekeningen

- Moeilijk te onderzoeken (vrijwilligers?)
- Veel onderzoek aan blootstelling gedaan bij *stokers* thuis
- Mengsel is meer dan fijn stof
- Wat is het effect van piekblootstelling? Stoken gebeurt meestal niet gelijkmatig het hele jaar door

- Metingen in rookpluim barbecue, tot 10 keer de EU norm (jaargemiddeld)

XXX

Welke vragen krijgt de GGD?

Mensen bellen over...

- Registratie klacht, aandacht probleem
- Ze komen er niet uit met burens/gemeente
- Willen informatie (stokers)
- Vragen over apparaat dat lucht zuivert
- Subsidie vragen voor filters in rookkanaal
- Vragen om metingen (die wij niet doen)
- etc

Voorbeelden van klachten – 1

GGD voorlichting en hulp weinig effectief, voor zover bekend

- Balansventilatie, rook wordt aangezogen
- Buurman stookt, schoorsteen is verlengd, toch overlast. Wil probleem niet meer bespreken want deed wat hij kon, contact verder goed.
- Situatie voldoet aan wettelijke eisen
- Geurhinder blijft extreem, kleinzoon van 1 kan niet komen logeren

- Nieuwe burens die stoken, schoorsteen komt niet boven dak uit. Beiden astmapatiënt. Buren agressief, gemeente doet niets.
- Meneer overweegt woning te verkopen

Voorbeelden van klachten – 2

Uitkomst nog onbekend: langdurig proces

- Rij koophuizen overlast van 1 stokende buur, kachel hoofdverwarming. Heeft hogere pijp en schoon droog hout. Wil geen bemiddeling en weert mensen van erf. Provoceert.
- Mw durft niet te ventileren. Sommige burens luchtwegklachten. Logboek.
- GGD: informatie, folders, stappenplan.
- Omgevingsdienst: strenge brief, helpt niet.
- Bewoners gezamenlijk actie: brief, wijkagent. Hopen dat juridische stappen niet nodig zijn.

Voorbeelden van klachten – 3

Uitkomst nog onbekend, speelt nu

- Burenruzie:
 - mevrouw heeft tuinkachel met vreemde schoorsteen.
 - Buurman met astma heeft regelmatig rook in tuin. Kan ramen niet open houden.
 - Ambtenaar van gemeente kan geen contact krijgen met stookster.
 - Gehinderde buurman kwaad en onbeleefd, gedrag werkt tegen hem.

- Ondertussen heeft hij wel gezondheidsklachten en een ventilatieprobleem.

Voorbeeld klachten – 4

inbreng GGD hielp wel

- Onderbuurman melder stookt behandeld hout, snoeihout, afval
Rook trekt door vloer of via rookkanaal naar boven (oud pand)
Branderige ogen, keelpijn, misselijk, duizelig (CO?)
- Meneer heeft vaak geprobeerd te praten met buurman
- GGD geeft advies, nogmaals gesprek met buurman,
buurman overtuigd van probleem en stopt met afval stoken

Voorbeeld klachten - 5

- Gezin verhuist naar schone buurt, ivm longproblemen moeder en dochter. Duurzame wijk, houtkachels verboden.
- 1 jaar later: regels aangepast, houtkachels mogen nu wel!
- Veel burens installeren 'duurzame' leemkachels als hoofdverwarming. Hinder uit alle windrichtingen.
- Gezin zit van 7 uur tot 23 uur met rook in huis. Ze sluiten ventilatievoorzieningen, luchten om 6 uur
- Wat te doen? verhuizen kan niet meer (financieel)

Probleem

- Veel mensen ondervinden overlast van houtrook
- Gemeenten hebben geen criteria om te beoordelen of een situatie acceptabel of onacceptabel is, en doen daarom meestal weinig
- Overlast zal toenemen als meer mensen hout gaan stoken
- Houtstook duurzaam? Nee!

Onderzoek GGD Groningen/Drenthe

doel en opzet

- Is beoordeling en afhandeling van klachten door gemeente te verbeteren door gebruik van eenvoudige meetapparatuur?
 - kachels van huishoudens, geen grotere installaties
- Samen met Universiteit van Utrecht, bij 10 gezinnen met ernstige klachten vragenlijsten afnemen en meten van PM_{2,5} (een week)
 - PM_{2,5} is onderdeel van fijn stof (verbranding)
 - Metingen uitgevoerd van maart tot in juni. Overlast bestaat ook buiten het stookseizoen.

Onderzoek GGD Groningen/Drenthe

Uitkomsten van het onderzoek

- Bij 8 van de 10 gezinnen was de hoeveelheid fijn stof periodiek groter dan de advieswaarde van de WHO.
- Bij 3 van de 10 gezinnen was er een significant verband tussen overlast en de hoeveelheid fijn stof (PM_{2,5}).
- Voor het onderzoek hebben zich opvallend veel mensen aangemeld met schrijnende verhalen over de overlast.

Oplossingen? Uw mening?

- Geen hout meer stoken?
- Geen tuinkachels?
- Niet stoken in dicht bevolkt gebied?
- Nooit een houtkachel als hoofdverwarming?
- Wijken zonder houtverbranding ontwerpen?
- Verbod bij bepaalde weersomstandigheden?
- Strengere regels over lengte schoorsteen en afstand tot ramen/ventilatievoorzieningen?
- Grootschalige campagne?

- Wie van u heeft een open haard of een houtkachel?
- Wie van u ervaart hinder?

- Welke regelgeving zou een gemeenteambtenaar goed kunnen gebruiken?
- Weet bevolking voldoende van gezondheidsrisico houtstook?
- Bent u bekend met de toolkit houtstook en wat vindt u daarvan?

Vragen?

Henke Groenwold

GGD Amsterdam, team Milieu en Gezondheid

020-5555 405

hgroenwold@ggd.amsterdam.nl